

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1079.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagy hivatal.

Tartalom. Felhívás a „Szatmári protestáns irodalmi kör“ ügyében. A szervező bizottság. — Közügyeink. Felebbezés a bárándi lelkészjelölés és választás tárgyában. — Irodalom. — Különfélék.

Felhívás

a „Szatmári protestáns irodalmi kör“ ügyében.

Hazaszerte mind nagyobb-nagyobb dimenziókat ölt az interconfessionális kérdések vitatása. A vallásügyi dolgok napirendre tűzvék s rég nem tapasztalt élénk érdeklődés kíséri azok megoldását. A kulturharczra provokálva vagyunk. Esméket és elveket, miket a magas lendületet vett civilizáció, mint a haladás és egyetemes tökélyesbülés akadályait félredobott s túlhaladott, új jelszókul ír zászlajára s nagy hanggal toborzza alá a híveket, s míg ekként bontogatja hazánk különböző vallású polgárai között a békés egyetértést s építi a szétválasztó falakat, egyúttal protestáns egyházunknak a valódi liberalizmussal egybeforrott létérdekeit fenyegeti.

Az ultramontánok által megüzent harcz minket készületlenül talált. Míg a túloldalon egy egészen megszervezett tábor áll a csatatéren, az egyes hadcsapatoknak kiosztott határozott útasításokkal és szerepekkel: addig mi szétszóródva, minden rendszer nélkül, tétova tekintettel nézzük az ő újabb és újabb térfoglalásaikat.

Mi elérkezettnek látjuk az időt a tömörülésre. Elérkezettnek, hogy a védelmi harczot megkezdjük. Meggyőződésünk, hogy a tulsó táborral szemben a diadal teljes reményével csak úgy szállhatunk síkra, ha törekvéseinket az excludivitáson felül emelkedő tiszta liberálizmus üde áramlata vezérli. Viszont az sem kérdéses előttünk, hogy az a szellem, mely protestáns öntudatunkat, egyházas érületünket, egyház-alkotmányunk alapelveit s intézményeinket áthatja és élteti, még folyvást bír hódító erővel, csak

híven ápoltsák, fejlesztessék, minél intenzivebbé tétessék, hogy a társadalom különböző rétegeit alulról fel a magasabb körökig, mint egy életerős nedvkeringés, állandóan áthassa, gondolat- és érzelmvilágát megterméke-nyítse.

Ezen szellem ápolása s fejlesztése a mi egyedüli feladatunk a tulsó tábor reactionarius törekvéseivel szemben. Ha e téren tömörülhetünk, egy perczre sem aggaszthat bennünket az, hogy le fogunk veretni. E téren való tömörülésre hívjuk föl mindazokat, kik velünk együtt egy célért: a tiszta protestáns liberalizmus győzelméért lelkesülnek.

Csalódnék, ki azt hinné, hogy a már létező s egész hazai protestáns egyházunk közönségének támogatására úalt protestáns irodalmi társaság mellett, ily részleges, a haza egyes vidékeire szorítózkodó irodalmi körök alkotása fölösleges és szükségtelen. Egy központi szervezetű prot. irodalmi társulat nagyban, egész hazai egyházaink érdekeit szem előtt tartva teszi azt, a mit egy-egy vidéki irodalmi kör, a harczter és helyi viszonyok tüzetes ismerete mellett, egy-egy nagy vidék érdekében, sokszor a gyengébb fegyverekkel is sikeresebben hajthat végre. Amaz a nagyobb döntő csatákat, míg emez a guerilla harczokat vívja. Világosan mutatja nekünk erre a példát maga a római egyház, melynek hatásaikban az egész országra kiterjeszkedő Szent István és Szent László nevével nevezett irodalmi s missionáriusi célú társulataik mellett, nem hiányzanak egyes országrészen és vidékenként az oly irodalmi köreik sem, milyent közelebb, Pázmány nevét tűzve zászlajukra, a szatmári püspöki egyházmegye tollforgató róm. katolikus férfiai alkottak, szorosán tömörülve a Pázmány-sajtó útján Szatmáron megjelenő „Heti Szemle“ szerény, minden kihívás nélküli címet viselő lap körül.

E kör alkotása s e lap megjelenése teszi természetessé, sőt szükségessé, hogy a kesztyűt ott vegye föl egy-

házunk, a hol az eléje dobatott; a harcot ott fogadja el, onnan vivja, s egyik megfigyelő órállomásává az ily guerrilla harczoknak azt a Szatmár-Németit tegye, a honnan a kihívás történt, s hol az utóbb lefolyt század alatt elért eredményei, közművelődési és jótékonyági intézetei a száz évvel ezelőtt még alig látszó romanismusként, már-már túlszárnyalással fenyegetik I. Rákóczy György zsinati városában az elveiben, kormányzatában s egész szellemében demokratikus alapokon élő és munkálkodó kálvinizmust.

E célra munkálna a „Szatmári protestáns irodalmi kör“, melynek tagjaiul bizalommal kérjük föl mindazon hitsorsosainkat, kik annak céljaival rokonszenveznek s protestáns érdekeinkért áldozni készek.

A tagul belépőket kérjük a „gyűjtő-íven“ felíratkozni, vagy egyenesen a központi szervező bizottság ideiglenes titkárnál, Borsos Benő ev. ref. főgymnasiumi igazgató úrnál Szatmáron jelentkezni, kihez a gyűjtő-ívet f. évi augusztus 31-ig beküldeni kérjük.

Teljes tisztelettel s hazafias üdvözléssel
Szatmárnémeti, 1892. júliushó 20.

A szervező bizottság.

Közügyeink.

Felebbezés a bárándi lelkészjelölés és választás tárgyában.*

Főtiszteletű egyházkerületi Bíróság!

A debreczeni egyházmegye bíróságának a halálozás folytán megüresedett bárándi lelkészi állomásra jelölés és választás tárgyában folyó évi júliushó 9-én hozott határozata, illetőleg ítélete ellen tisztelettel

felebbezünk,

és pedig a következő indokok alapján:

1. Az egyházmegyei ítélet indokolásának első bekezdése elismeri azt, hogy a jelölés ellen alaki tekintetben kifogás tehető, mégis megtagadja a jelen esetben felebbezés jogát, és pedig azon az alapon, mert ama felebbezés csak a választás szabálytalansága elleni panaszokkal egyidejűleg adható be. Mi is elismerjük, hogy a választás ellen csak szabálytalanság esetén lehet felebbezni, de jelen esetben a választás volt szabálytalan, mert alaki tekintetben, sőt egész lényegében, a megválasztottat illetőleg, hibás jelölésen épült, már pedig ha az alap, azaz itt a jelölés nem volt helyes és törvényszerű, helytelennek és szabálytalannak kellett lenni a választásnak is, mely amannak csak folyománya lehet.

Már pedig a bárándi lelkészi állomásra jelölésnél alaki hiba követtetett el, mert a Szabó József okmányait s a jelölésre vonatkozó összes ügyiratokat ösmertetni akaró esperes

*) Közölni óhajtjuk ezen fontos ügyben kelt felebbezést, mint a mely nagyon alkalmas arra, hogy helyes irányba terelje az ezen ügyet kísérő közérdeklődést. Kívánatos egyházi nagy közönségünknek tudni, hogy mily szempontok vezették Fráter Gyula, Dávidházy János és László János urakat e felebbezés beadásában. Szerk.

egyszerű szavazással tartatott vissza, és pedig a jelölő bizottság három tagjának kívánata ellen, s azon törvényesnek el nem ismerhető indokból, mert a bárándiak által — a csak Szél György volt bárándi lelkész-főnök, Szabó József volt segéde s az ügyben befolyt hivatali közegek által ösmertett ügy — teljesen ösmertnek állítatott. A forma, az alak tehát megtartva nem volt, s így a jelölés, s azzal együtt az alaki tekintetben hibás jelölésre épített szabálytalan választás elleni felebbezés tehát jogos, törvényes, sőt egészen természetes.

Hiszzen mutat is fel a főtiszteletű egyházkerületi bíróság hibás jelölésre épített, azonban egész rendben lefolyt választásra vonatkozó ítéleteinek története praecedens arra, hogy a helytelen jelölés folytán maga a választás is szabálytalannak ítéltetett, s mint ilyen, megsemmisített. Hogy többet ne említsünk, ilyen volt a püspökii lelkészválasztás.

Nézetünk s a mi törvényfelfogásunk szerint tehát a bárándi lelkészi állomásra jelölésnél alaki hiba követtetvén el, törvénytelen a választás is.

2. Az egyházmegyei bíróság ítélete indokolásának második bekezdésében azt mondja, hogy azon tény, a mire mi a jelölés szabálytalanságát alapítottuk, hatóságilag meg nem állapított, sőt nem is forgott fenn. Hogy fenforgott, arról az ügyiratok tesznek kétségtelen tanúságot; hogy az esperes, mint egyházmegyei hatóság által meg is állapított, és pedig a 268. §. alapján, arról azon szinte kétségbevonhatatlan körülmény tanúskodik, melyszerint a vizsgálat Szabó József ellen elrendeltetett s az ellen ő felebbezéssel nem élt; mert a püspök előtt tett azon ígérete, hogy megzaklatott főnökétől távozik, s a püspöknek azon ajánlata, hogy a vizsgálat Szabó József távozásának feltétele alatt szüntessék be, sőt magának a vizsgálatnak beszüntetése is, magát a tényt meg nem törtétté nem tette és nem tehetette, hanem csak azt eszközölte, hogy Szabó József jövőjének egészen gát nem vettetett; a törvény pedig bírósági ítélettel ellátásról, vagy törvényszéki megállapításról nem szól.

A fenforgott, hatósági közegek közbejöttével, hatóságilag megállapított tény pedig a 194-ik §. alkalmazását feltétlenül követeli; mely §. azonban Szabó József kijelölésénél figyelmen kívül hagyatott a jelölő bizottság 4 tagja által, sőt mikor arra hivatkozás történt, s Szabó József minősítése és kijelölése a szerint is elbírálandónak jelezetett, minden körülmények, vagy a felettébb fontos ügy alapos megbírálása, tehát annak teljes ismerete nélkül, egyszerű szavazással mellőztetett; holott

feltéve, de a mi ismeretünk és nézetünk szerint meg nem engedve, hogy a főnök nyugalmának megháborítása hatóságilag meg nem állapított, a jelölő bizottságnak a felettébb fontos, az egész lelkészi kar jól felfogott érdekében nem kicsinyelhető, s hivatalos közegek által állított, részben ügyiratokkal bizonyított tény felett felületesen, ismeretlenül döntenet, az igazság törvényadta úton keresése nélkül nem volt joga. Nem volt, mert ha volt, akkor a főtiszt. egyházkerületi bíróság egészen praecedens esetek alkalmával, a mikor a hibás jelölés miatt a szabálytalanná lett választást megsemmisítette, a jelölő bizottságot jogaiban csorbította meg; de nem volt, mert hibázni, törvénytelenül eljárni, sőt a kéznél levő ügyiratoknak mellőzéseivel s a megadott tények elbírálása nélkül, hivatalos közegek állításának ellenére, pusztán jóhiszeműleg eljárni, semmiféle törvény alatt álló testületnek, tehát a lelkészjelölő bizottságnak sem lehet joga.

Azt mondja az egyházmegyei bíróság indokolása, hogy

az esperesnek azon ténye, melyszerint Szabó József, szolgálati bizonyítványának az illetőre nézve kedvező tartalmát megerősítette, a 194. §-ban érintett, s miáltalunk állított subplántálásnak hatósági megállapítását teljesen kizárja. A tény, melynek elkövetése állítatik, semmivel, annál kevésbé egy, Szabó József által sajátkezűleg írt és fogalmazott, a főnök által, a megszabadulás örömétől áthatva, olvasatlanul aláírott, vagy talán névlenyomóval ellátott, s az esperes által nem a 194. §-ra tekintés nélkül, hanem — Szabó József teljes jövőjének tönkre tenni nem akarásával aláírott bizonyítvánnyal — meg nem letté tenni nem lehet. Mert itt arról van szó, hogy Szabó József oly tényről követett el, mely miatt ő rá a 194. § alkalmazandó, azaz Bárádra, nyugalmában megháborított főnöke után nem jelölhető, de nem arról, hogy ezen ténye miatt egész jövője tönkre tétessék, mi pedig azon esetben, ha szolgálati bizonyítványa homályos, félreérthető, vagy éppen a tény tisztán kifejező lett, s az esperes által meg így erősítettett volna, kétségtelenül bekövetkezett volna, mert olyan bizonyítvánnyal egy segédre szorult lelkész sem fogadta volna őt el segédlelkészül. Tehát ama szolgálati s megerősített bizonyítvány nem a subplántálás tényének meg- vagy meg nem történetére vonatkozatható, hanem csak úgy tekintendő, mint a melylyel Szabó József későbbi jövője nem érintetik.

3. Az egyházmegyei bíróság ítéletének indokolása azt mondja, 3-ik bekezdésében, hogy a subplántálás ténye, ha fenforogna is, nem bebizonyítható, mert vádló többé nincs. — Hiszen vádlók az ügyiratok, melyek a jelölő bizottság által figyelmen kívül hagyattak, vádlók vagyunk mi, kik mint hatósági közegek az ügyiratokra, saját közvetlen tapasztalatainkra, sőt tiszta ismeretünkre támaszkodva mondjuk, állítjuk, hogy a subplántálás Bárádon megtörtént.

Ámde az egyházmegyei bíróság döntő tagjai sem az ügyiratokat kellő figyelmükre nem méltatták, sem, és annál kevésbé rendes és törvényes úton minket, s ez ügyben bármelyik oldalról felvilágosítást adható egyéneket ki nem hallgattattak, hanem az ügyiratokat tüzetesen egyedül tanulmányozott előadónak indokolt javaslata ellen, sőt egy bírónak lelkiismeretére hivatkozással tett, s vizsgálatot kérő indítványa ellen, az alapjában meg nem ismert ügyben ismeretlenül ítélték, mi nyilván kitetszik a jegyzőkönyv azon tételéből, melyszerint egy a döntő bírák közül éppen azt teszi kérdésbe, hogy Szabó József mért nincs megidézve, holott, ha az illető tanácsbíró úr az ügyet tisztán ismerte volna, mint azt a bíróság esküvel kötelezett tagjaitól a törvény kívánja, vagy jobbra, vagy balra, egyenesen és nem kérdés alakjában nyilatkozott volna. Tehát ő sem volt tisztában a felől, hogy az ügyet meg kell-e vizsgálni; de a felől tisztában volt, hogy Szabó Józsefet az ügy megismerése nélkül is meg kell erősíteni.

Ezt látszik bizonyítani a bíróság ítéleti indokolásának 4-ik bekezdése is, mely húzás-halasztásról s arról szól, hogy a vizsgálat többet nem deríthetne ki, mint a mennyi az ügyiratokban foglaltatik. — Az ügyiratokban sok, nézetünk szerint a subplántálás tényét egészen megállapító tárgy van előadva, de vajjon egy rendszeres, s ezen igen nagyfontosságú, s a lelkészi kar érdekeinek háttérbe szorításával könnyen praecedensül szolgálható ügy által megérdemelt vizsgálat során ki tudná megmondani, mennyi lesz még, s vajjon nem fog-e megszámlálhatlan hasonló eset lenni ahhoz, hogy a jelölő bizottság egy tagját Szabó József, volt főnökének halála előtt már 1½ évvel a Bárádra jelölés iránt ostromolta volt, a mi bizony az

agg, de még erős öreg nyugalmát könnyen érthetően nem kis mértékben zavarta meg. Húzás-halasztásról pedig itt szó sincs, és nem lehet, mert mi, s a törvényt velünk s nézetünk szerint értelmezők tiszteletben tartjuk egy gyülekezet óhaját, éppen úgy, mint bárki más, s személylyel nekünk semmi közünk nincs, de az igazságot mindenekfelett valónak tartjuk, hanem azon kívül, hogy itt a gyülekezet érzelmei és gondolkodására hatás terhelőleg hat Szabó Józsefre, s hogy az távolról sem lehet oly szilárd s nemes forrásból eredett, mint állítatik, — van csak arról, hogy mi a subplántálás tényének Szabó József által elkövetését ügyiratokra támaszkodva s ismeretünkre hivatkozva állítjuk, s ennek folytán a minket kötelező törvény által elibünk írt úton a 194. § alkalmazását, esetleg szigorú vizsgálat elrendelését kérjük.

4. Végre nem tehetjük, hogy elhallgatói legyünk a bíróság jegyzőkönyve 9-ik sz. a. foglalt, s tényleg is megtörtént azon ítélet kihirdetésének, miszerint a báránda jelölés és választás szavazattöbbséggel mondatott ki törvényesnek, mert ennek a jegyzőkönyv 7-ik számában említett szavazás eredménye egyenesen ellentmond, az mondatván ott, hogy 3 bíró szavazott igen-nel, kettő pedig egyáltalában nem szavazott; sőt alaki hibának tartjuk, s mint ilyent, panaszoljuk azt is, hogy az ítélet a 280. § ellenére nem a hivatalára nézve idősb elnöktárs, hanem a csak ezen egyetlen bírósági ülésen elnökösködött egyházi elnök által hirdettetett ki.

Ezekben adván elő indokainkat, tisztelettel kérjük, hogy a helytelen jelölésen épült szabálytalan báránda lelkészválasztást megsemmisíteni, esetleg a fenforgó subplántálás tényére nézve szigorú vizsgálatot elrendelni méltóztassék.

Irodalom.

Warga Lajos. Ker. egyháztörténet. III-ik kötet, 11—20 ívek.

Warga Lajos, a sárospataki testvér-főiskola nagy tudományú theologiai tanára ismét egy füzetet küldött be hozzánk végéhez közeledő egyháztörténeti nagy munkájából. E tíz ívre menő füzet a következő §-okra oszlik. 20. A theologiai tudományok fejlődése a magyarországi kath. egyházban. 21. A német katholicismus és más szabad kath. egyházak. 22. Az ó-katholikus mozgalom. 23. A szerzetesrendek. 24. A kath. egyház jellemzőbb vonásai. 25. A térítés fejlesztése. Második szakasz. A protestáns egyházak története. I. fejezet. A németországi prot. egyházak. 26. A poroszországi prot. egyházak és az unió. 27. A többi német államok prot. egyházainak állapota és az unió. E §-ban külön cikkek alatt szól a szerző Bádénról, Bajorországról, Hessenről, Hannoverról, Nassauról, Mecklenburgról, Szászországról, Würtembergről. Második fejezet. A prot. egyház Európa többi államaiban. 28. A prot. egyház N.-Brittániában. 29. A prot. egyház Franciaországban. 30. A prot. egyház Schweizban.

Ennyi e füzet tartalma. Mint az előző kötetekben, itt is gazdag irodalmi rovattal áll elénk a szerző minden egyes §. végén, melyből az illető egyház azon korszakának, melyről a cikk beszél, történetével egészen részletesen megismerkedhetünk. A szerző az újabb kor egyháztörténetét ismerteti, könnyen áttekinthetőleg, és mégis a kor minden mozgó eszméjét értéke szerint vagy csak röviden megérintve, vagy behatóbban is kifejtve. A történetírás általában igen nehéz dolog,

de legnehezebb az újabb kor történetének megírása, mikor az illető eszmék még mindig forrongásban vannak, s a történelem ítélőszéke nem mondhatott még megállapodott ítéletet a szereplő egyének élete, tettei, jelleme fölött. Annál inkább gratulálunk s.-pataki történettudósunknak, hogy e nehéz problémát, — természetesen rengeteg előtanulmány után, — úgy megtudta oldani, mint a hogy azt nagy műve kezünk alatti részében is tette.

—
Protestáns Szemle. Szerkeszti K e n e s s e y B é l a, a M. Prot. Irod. Társaság titkára. Negyedik évfolyam. III. füzet. Budapest, Hornyán-szky Viktor könyvnyomdája.

Jeleztük már lapunk egy korábbi számában Prot. Szemlénk ez évi III. füzetének megjelentét. Kötelességünknek tartjuk most felsorolni e füzet tartalmát, melyből ismételtén megláthatják olvasóink, hogy mily nagy értékű vállalat ez a Prot. Szemle, s hogy mily nagy területet ölel az föl az eszmék világából. A füzet tartalma következő. 1. „Hugó Viktor s a XIX. század pantheismusa“ Várnai Sándortól. Philosophiai irányú tanulmány. Sokkal többet ér nála a következő két munkát: 2. „A polgári házasság s a házassági bíraskodás“ Dr. Bartha Bélától; 3. „A ref. templomi énekeskönyv története“ Szathmáry Józseftől. Értékes munkálatok ezek, mert mindkettő aktuális jelentőségű tárgyakkal foglalkozik. Ugy a Dr. Bartha Béla, mint a Szathmáry cikke mélyreható forrástanulmányon épült dolgozat, mely a protestáns közönségtől a legteljesebb figyelmet érdemli meg. 4. „A Jánosevangélium világnézete“ cz. cikk következik ezután Stropm Lászlótól, majd Véber Sámueltól „Id. Buchholtz György és kora 1643—1724“ cím alatt egy egyháztörténetileg igen érdekes, Véber által közelebb felfedezett okmányok alapján készült tanulmány. A füzetet könyvismertetés és irodalmi szemle zárja be. Midőn e Szemlét ismételtén melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe, kérjük a szerkesztőt, hogy főként olyan irányú tanulmányoknak adjon e Szemlénkben helyet, melyeknek protestáns olvasó közönségünkre nézve aktuális jelentőségük van, a minők főleg a 2. és 3. szám alatt megjelent munkálatok, s a milyen az 5. szám alatti tanulmány is, melynek egyháztörténeti szempontból van fontos jelentősége.

—
Gyakorlati biblia magyarázatok. Szerkeszti és kiadja Garzó Gyula. Nagyon sokszor elmondottuk már, hogy mily hézagot tölt be egyházirodalmunkban Garzó Gyulának e fontos vállalata, melyet midőn ismételtén nagyon ajánlunk lelkészeink pártfogásába, óhajtjuk jelezni, hogy a kezünk alatt levő május-juniusi kettős füzet tartalma Barla Szabó Károly alsó-segedi ev. ref. lelkésztől Márk evangéliomának folytatólagos magyarázata. E füzetben a Márk 10 r., 1-től 12. r. 27. versig levő bibliai szakaszt tíz magyarázatban fejtegeti a szerző.

—
Egyházi beszéd a szilágy-szolnoki ev. ref. egyházmegye 1892-ik évi tavaszi közgyűlésére. Irta és elmondta Zilahon 1892. július 3-án: Csák Aladár, peéri ev. ref. lelkész. Ára 20 kr, mely a peéri ev. ref. templom fedélzetének kijavítására fordítatik. I. Kor. XVI. 13, 14. alapján a hitben való állhatatosságról és az atyafiúi szeretetről elmélkedik az ifjú szerző, ihletett hangon, emelkedett keresztyén szellemben prédikálván az atyák gyülekezetében.

A polgári házasság s a házassági bíraskodás. Dr. Bartha Béla e tanulmánya, melyről fentebb, a Prot. Szemléről szólva, már megemlékeztünk, külön lenyomatban is megjelent s kapható szerzőnél Sárospatakon. Ára 30 kr.

—
Magyar írók élete és munkái. A Magyar Tud. Akadémia megbízásából írta Szinnyei József. Budapest, kiadja Hornyán-szky Viktor. A II. kötet 4. és 5. füzeté érkezett meg e vállalatból hozzánk, melyek a Czeglédi-Darvas, illetőleg a Darvas-Déry nevek közt levő írók életét és munkáit foglalják magokban. E füzetekben a következő nevesebb régebb és újabb prot. írók ismertetését találjuk: Czékus István ev. superintendens, Czelder Márton, Czike Dániel, Czike Ferencz, Czike János, Czvittinger Dávid, Dávidházy János, Dávidházy Sámuel. Ismételtén ajánljuk ez irodalomtörténetileg oly igen fontos munkát olvasóink szíves figyelmébe. Megjelenik január, április, július és október 15-én öt-öt íven. Előfizetési ára egy évre 2 forint. Egy-egy füzet ára 50 kr.

—
Beszéd, melylyel az országos magyar iskolaegyesületnek Budapesten, az 1892. évi márcziushó 8-án tartott rendes évi közgyűlését megnyitotta Gerlóczy Károly kir. tanácsos, Budapest I. alpolgármestere, az országos magyar iskolaegyesület elnöke. Kinyomatását a közgyűlés határozta el és a Pesti könyvnyomda-részvény-társaság díjtalanul eszközölte. Budapest. — Méltó e szép beszéd mindnyájunknak komoly figyelmére.

—
A „Vasárnapi Ujság“ július 31-iki száma 26 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Bolgáriából“. Strausz Adolfól. (15 képpel: 1. Ferdinánd bolgár fejedelem mellszobra. Szécsi Antal szoborműve. 2. Közkút Szófiában. Hány Gyula rajza. 3. A fejedelmi palota parkjának egy részlete. Koller utódai fényképe után rajzolta Hány Gyula. 4. A szófia fejedelmi palota. Filippopoliszi képek: 5. A főiskola. 6. A Maricza-hídja. 7. Az „imahegy“. 8. A „czukor-hegy“. 9—15. Népalakok Bolgáriában). — „A rengetegben“. Költemény Fekes Istvántól. — „Miss Nightingale“. Egy angol nőről a magyar nőknek. Irta dr. Farkas László. — „Koronás dilettánsok“. — „A kholera Oroszországban“. Orosz tudósítások után. — „Egy éjjel a rablótanyán“. Elbeszélés. (Képekkel). — „Nász az uralkodó családban“. (Waideck Mária bárónő és férje Lucchesi Palli gróf arcképével). — „A király és unokája“. (Mária Valéria főhercegnő férje, Ferencz Salvator főherceg és leánykájuk arcképével). — „Magyar utazó Ausztráliában“. Veres Endrétől. — „Egy svájci fürdő (Saint-Gervais) pusztulása“. (5 képpel). — „A dahomeji amazonok az állatkertben“. (Képekkel: 1. Az amazonok csoportja. 2. Hadi táncz). — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyletek; Mi ujság; Egyveleg; Sakkjáték; Képtalány stb. rendes rovatok. A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 2 frt, a Politikai Ujdonságok-kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető a Képes Néplap legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 1 frt 20 kr.

—
Előfizetési felhívás „Kalászkok az Életnek Kenyeréhez“ című, mindenféle szertartásra vonatkozó egyházi beszédek gyűjteményére. Mindnyájan, a kik a gyakorlati lelkészettel foglalkozunk, érezzük a hiányát egy oly beszéd-

gyűjteménynek, melyben minden előfordulható alkalomra találunk megfelelő beszédeket. A legkitűnőbb tehetségnek is szüksége van arra, hogy mások eszméi, gondolatai termékenyítő hatásukkal új eszmék teremtésére ösztönözzék. Különösen ugyanazon egy alkalomnak különböző felfogása nagy hatással van új beszédek készítésére; sőt sokszor az alkalom sürgőssége kényszeríti a kész beszéd főbb eszméinek ismétlésére is. E beszédgyűjteménnyel az eszméknek gazdag kincstárát akarjuk nyújtani lelkésztársainknak, mely különböző írók és szónokoktól származván, gazdag kalászygyűjteményt fog tartalmazni amaz életnek kenyeréhez, melylyel híveinket táplálni szent hivatásunk. Ha Isten segedelmét nyújtja szent törekvéseinkre — mint egy erdélyi lelkésztársunk biztatva mondja: — sikerülni fog; mert az egész ország fogja készíteni. Mi is, úgy hisszük, hogy a munkára eddig ajánlkozottak nevei kezességet nyújtanak nekünk a megjelenő munkák jellességéről. Közreműködésüket felhívásunkra felajánlották eddig: Kun Bertalan, Kiss Áron, Szász Károly, Szász Domokos, Zelenka Pál püspök urak. Továbbá Fejes István, Antal Gábor, Szász Gerő, Lukács Ödön, Doleschall Sándor Ede, Bachat Dániel, Horváth Sándor, Vargha József, Scholz Gusztáv, Poszvek Sándor, Varga József, Takács József, Weber Sámuel, Molnár Albert, Szylveszter Domokos, Garzó Gyula, Petry Elek, Lévy Lajos. — Reméljük, hogy e díszes csoporthoz még többen is csatlakozni fognak. A folyóirat 10 íves füzetekben évnegyedenként jelenik meg, Hornyánszky Viktor nyomdájában. Előfizetési feltételek: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Bolti ára füzetenként 1 frt 40 kr lesz. Az előfizetésektől teszszük függővé a vállalat fentartását. Az első füzet f. év október havában fog megjelenni. Az előfizetési pénzeket, vagy a megrendeléseket kérjük Hornyánszky Viktor úrhoz (Budapest, Akadémia épület) címezni. Szerkesztők: K ö n y v e s T ó t h K á l m á n debreczeni és P a p p K á r o l y budapesti ref. lelkészek. — Melegen ajánljuk e kiváló férfiak által kézbe vett vállalatot lelkészeink pártfogásába.

„Minek az Ószövetség? „Oktatás Mózes és a Próféták könyveinek valódi értékelésére, valódi értelmé szerinti méltatására az evangyélisák és az apostolok írataiból“. Az áldott emlékezetű igazi református hittudor és buzgó lelkipásztor, Dr. Kohlbrügge Frigyes Herman után dolgoztam át németből ezen bibliai hitelesítő és így nagyon szükséges és fontos munkát, mely rövid időn napvilágot is láthatna, ha ezen nagybecsű egyházi és iskolai lapunk t. olvasói között is kelő pártfogásra, támogatásra és terjesztésre találna. Ezen munka, a mint címéből is látható, Jézus, az evangyélisák és az apostolok szavaiból, tehát a leghitelesebb kútfőkből igyekszik kimutatni „Mózes és a próféták“ könyvének valódi becsét, igazi értékét. Bizonyítgatja ezen könyvecske, hogy „a teljes Írás Istentől ihletett, hasznos a tanításra, a megjobbításra, a fenyítékre, mely igazságban vagy“ 2 Tim. III. 16. Ezen munkát olvasva, beláthatjuk magából az Isten beszédéből, hogy a szentírásnak mindkét főrészt egyformán kell becsülnünk, szeretnünk és értenünk, mert a kettő együtt teszi az Isten egész beszédét, teljes kijelentését, a kettő, t. i. az „ószövetség“ és az „újszövetség“, az „ígéret“ és a „beteljesedés“ csak együtt és egymás által érthető meg igazán. „Novum testamentum in vetera latet, vetus e novo patet“ (Ágoston). Az ószövetséget nem szabad elszakítanunk az újtól, épúgy, mint a gyökeret nem szabad elvágnunk, elszakítanunk fájától, ha azt akarjuk, hogy

az a fa gyümölcsözőzék. Figyelmeztet ezen munka arra is, hogy a szentírásnak nem csak egyik főrészt, hanem kisebb részeit, sőt egyes jól felfogott helyeit sem szabad kicsinyelni, vagy épen változtatni. Minél inkább elhiszszük, hogy a „teljes írás Istentől ihletett“, annál inkább remélhetünk magyar reform. egyházunkban áldásosan gyümölcsöző hit-erkölcsi életet, mert az Isten ígében vagy teremtetésünk, az ő Igéjében, Fiában, vallásunkban van megtartásunk, tökéletesedésünk és idvességünk. Az olyan munka, a mely az ennyire drága beszédnek, az Isten ígésének valódi értékéről, részeinek hitelességéről tanít és ez által a bibliai hitéletben erősít, az ilyen munka, azt hiszem, hogy nem haszontalan, sőt nagyon szükséges, különösen mai napság, a mikor beláthatjuk, hogy reform. hit- és egyházi életünk gyengeségének főoka az, hogy sokan vannak már közöttünk, a kik nem viseltetnek a szentírás iránt kívánt igaz tisztelettel, sokan vannak közöttünk, a kik nem tartják a szentírást egészen az Isten beszédének. Terjeszszük tehát ezen veszedelmes, ezen reform. egyházi, híreletünket alapjában megtámadó, megingató gondolkodásokkal szemben, terjeszszük ezen kezünk alatt levő bibliai munkát minél szélesebb körben, hitéletünk erősítésére, egyházunk épülésére, Istennek dicsőségére. Tartalmára, szellemére nézve egyez ezen munka a több nyelveken megjelent és nagyon elterjedt német eredetivel. Jó kiállításáról gondoskodva lesz. Terjedelme 21 írott ív. Ára 30 kr. Előfizethetni rá augusztus végeig. Ha ezen mű megjelenhet, ennek esetleges jövedelméből és újabb előfizetésekből kiadom „Az Idvezítő szívünk ajtaján“ ez, hollandból dolgozott vallásos házi olvasmányokat és ezekhez alkalmazott rövid fohászokat magában foglaló legújabb kisebb dolgozatot, melynek ára előreláthatólag 15, azaz tizenöt krajczár lesz. — Ennek jövedelme jótékony célra fordítatik. Mindkét munkára minél több megrendelést és előfizetést kérve, — midőn felkérem a t. szerkesztő urat, hogy ezen sorokat nagybecsű prot. egyházi lapjában közölni szíveskedjék, mély tisztelettel kifejezésével maradok: Okány, 1892. júliushó 20. Dávid Gyula, ev. ref. segédlelkész.

A bányai ág. hitv. evang. egyházkerület leánynevelő intézete Aszódon, és keletkezésének története, ajánlva a protestáns családoknak. Összeállította Bierbrunner Gusztáv, ó-kéri ev. lelkész. Kiadja az aszódi leánynevelő intézet javára br. Podmaniczky Géza. Ára 20 kr. E füzet a bányakerületi ág. hitv. egyház kebelén a mult év folyamán felállított leánynevelő intézet keletkezésének történetét adja elő, meleg szavakkal emlékeztet meg br. Podmaniczky Gézáról, e vallásos keblű főúrról, ki maga 12,000 forintot gyűjtött e leánynevelő intézet javára, míg az összes adományok és évi járulékok összege 21,392 frt 26 kr-ra rúg. A füzet végén a leánynevelő intézet beléletével, az intézet szervezetével, céljával, feladatával, személyzetével, a házirenddel ismerkedhetünk meg.

A békésmegyei tanító-egyesület évkönyve az 1890—91-ik tanévben. Összeállította Vadai József egyesületi főjegyző. Az egyesület tisztviselőinek, tagjainak jegyzéke, az igazgató választmány 1891. július 8-ikán Békésen tartott ülésének jegyzőkönyve után, az egyesület 1890—91. évi működéséről szóló jelentés, majd az 1891. július 9-ikén Békésen tartott közgyűlés jegyzőkönyve következik. Végül két pályanyertes művet közöl az évkönyv, melyek egyikét Va-

dai József „a gyermekjátékok bevitele az iskolába és gyakorlatok a tanító közreműködésével“, — a másikat Purjesz Eugénia „a kisednevelés hatása a népiskolára, tekintettel a megalkotás küszöbén álló kisednevelési törvényre“ cz. a. írták és olvasták föl e tanító-egyesület nagygyűlésein. — Gratulálunk e népnevelés bajnokainak ez évkönyvből előtűnő szép munkálkodásukhoz.

Megrendelési és előfizetési felhívás az „E. M. K. E. Daloskönyv“-re. Közel két éve lesz annak, hogy az E. M. K. E. maga üdvös és hazafias működése körébe az ének, különösen a magyar népdal terjesztését és ápolását is fölvette. Mert azt nemcsak egyik legfontosabb esztétikai és jellemképző eszköznek, hanem első rangú kulturpolitikai szükségletnek is tartja, mely által a magyar nemzeti érzés emelésére jelentékenyen befolyhat. Buzdító felhívására a vidéki választmányok dalosköröket alkottak, és hogy ottan magyar népünk az idegen nóták helyett szép és tiszta magyar dalokat énekelhessen, s ne legyen kénytelen különböző, többnyire zongorakisérettel ellátott s ezért fölötté drága füzetekből válogatni össze a népszerűvé vált dallamokat: megbízta az ezen a téren kipróbált és kitűnő erőt, Deák Gerő urat, kinek már egy jeles gyűjteménye közkezen forog, egy E. M. K. E. dalgyűjtemény szerkesztésével, mely régi és újabb dalaink gyöngyeit, valamint a nálunk polgárjogot nyert legszebb idegen termékeket hangjegyes szöveggel foglalja magában. Vannak e gyűjteményben vallásos tartalmú énekek (I. szakasz 1—19. dal), távol minden közelebbi dogmatikus színezettől, s csakis az ember, a szív általános vallásos szükségleteit tartva szem előtt. Továbbá gyászdalok (II. szakasz 20—29. dal), melyek kiváló szépségükkel nagyban emelik a daloskönyv teljességét és gyakorlati értékét. A III. szakasz (30—48. dal) legszebb és legszokottabb nemzeti, hazafias dalainkat foglalja magában; míg a IV. szakasz (49—157. dal) legelterjedtebb népdalainkat tartalmazza egyvelegekké alkotva. Ezeknek nagy számát, azt hisszük, eléggé megokolja azok közkedveltsége, a nagy választék, mely a szerkesztő rendelkezésére állott, valamint az üdítő hatás, melyet azok a fogékony magyar szívre gyakorolni képesek. — Majd az V. szakaszban bordalok (158—179. dal), a VI-ikban pedig vegyes dalok (180—192. dal) következnek, ez utóbbiak között néhány tréfás egyveleg is. Végül a VII. szakasz (193—201. dal) több igen szép és hazafias indulót foglal magában. Mindenik szakasz dallamai részint kettős, részint hármas hangra vannak átírva, a célnak megfelelő, könnyen énekelhető modorban. A több mint 270 oldalra terjedő mű chamois papírra nyomtatva f. évi augusztushó folyamán kerül ki sajtó alól, és fűzve 80 krért, vászonkötésben 1 frtéért, díszkötésben 1 frt 50 krért lesz kapható. Gyűjtőknek 6 példány után egy tiszteletpéldány jár. A megrendelési pénzösszeg, a postai költség (10 kr) hozzáadásával, legezlszerűbben postautalvány útján küldendő be: Lampel Róbert cs. és kir. udvari könyvkereskedéséhez, Budapest, Andrassy-ut 21. sz. a., mint a mű kiadójához. Kívánatra utánvétellel is küldetnek példányok. — Az „E. M. K. E. Daloskönyv“-et melegen ajánlja a hazafias közönség figyelmébe és pártfogásába, az E. M. K. E. igazgatóválasztmányának nevében: Gróf Bethlen Gábor, elnök. Sándor József, t. alelnök, főtítkár. — Ajánljuk mi is a hazafias Egylet e daloskönyvét, ez olesó pénzért igen sokat nyújtani ígérő könyvet olvasóink szíves figyelmébe.

Előfizetési felhívás. Könyvkiadás a Bocskay-szobor javára. Most, a midőn azon hazafias eszme kelt szárnyra városunkból, hogy a hajdú városok az egykori hajdú kerület székhelyén: H.-Böszörményben szobrot állítsanak Bocskay István erdélyi fejedelemnek, a hajdú nép legnagyobb és legnemesebb pártfogójának, a magyar szabadság egykori megmentőjének, — gondolkodnunk kell arról is, hogy ezen szép terv megvalósulást is nyerjen. Ezen hazafias emlék megalkotásához akarván egy porszemmel járulni egy irodalmi mű remélhető tiszta jövedelmével: kiadni szándéksom P o r c s a l m i G y u l a úrnak (kit, mint író, részint a hírlapokból, részint közelebb megjelent s nagy elismeréssel fogadott művéből az irodalom-pártoló közönség már jól ismer, és kiról, mint íróról s munkálkodásáról a hírlapok is nagy elismeréssel s igen melegen nyilatkoztak) eddig már részint vidéki, részint fővárosi lapokban megjelent dolgozatai közül mintegy 8 nyomtatott ívre terjedő, garmond nyomású művet „T a r k a K é p e k“ cz. alatt, mely tárcza-czikket, novellákat, népmondákat stb. fog tartalmazni. Hogy pedig a nemes célra ez úton is szegény és gazdag egyaránt adakozhasson, a mű árát is a legolesőbbra szabtam, egy kötet ára csak 40 krajczár. Igen kérem azért nagyrabecsült ezímet, hogy tekintettel a nemes célra, e műre előfizetni s illetve előfizetőket gyűjteni ne terheltecsék. — 12 előfizető (megrendelő) után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. A gyűjtő-ívek f. évi augusztushó 21-ig küldendők be alantírt-hoz. A műre megrendelést is lehet tenni, a mely esetben fizetni csak a könyv átvételekor kell. Előfizetés esetén az előfizetés eszközlését a „Jegyzet“ rovatban megjelölni kérem. A mű díszes kiállításban legkésőbb f. évi augusztushó végére fog megjelenni. A nyilvános elszámolás tekintetéből, meg hogy láttascsék, hogy kik járultak jóakarattal filléreikkel ez úton is a hazafias célhoz: úgy a gyűjtők, mint az előfizetők neveit a könyv végén közölni fogom; a költségek és a remélhető tiszta haszon kitüntetésével együtt. — Ujlag kérve a t. irodalom-pártoló s hazafias érzésű olvasó közönség becses pártfogását, vagyok Hajdú-Böszörményben, 1892. júliushó 3-ik napján, kiváló tisztelettel: M a r ó c z y M. J ó z s e f, könyvnyomdatulajdonos.

Különfélék.

Főtiszteletű Kiss Áron püspök úr barlangligeti időzéséről, a fürdő-közönség köréből a következő érdekes tudósítást vettük. „Az itteni prot. vendégek, mind a két evang. felekezetből, több év óta dolgoznak rajta, hogy ne csak nekik, de szent vallásuknak is legyen hajléka e kies helyen. A kath. atyafiak már építettek is egy gyönyörű kis kápolnát. Az evang. felekek is van már 3000 forintjuk. A mint megtudták, hogy Kiss Áron püspök úr itt van, Ivánka Imre, a ki ezt a szép kis helyet, úgyszólva, teremtette, Wéber, a szepes-bélai pap, Genersich, Kaltstein ide való egyháztagnok felkérték, tartson itt istenitiszteletet s buzdítsa adakozásra a híveket. A püspök úr meg is ígérte, csak elébb, jul. 24-ére le kellett mennie Szatmár tulsó részébe, az Avasba, hogy ott az oláhság közepette Kőszeg-Remetén a ref. egyház újon épült tornyát felszentelje. Három nap mulva itt volt újra, s vasárnapra virradva, az evang. templomtéren felemelt kereszt alatt, gyönyörű fenyvesek árnyában imádkozott s beszédet tartott a Zsolt. CIII. 2., 3., 4., 5. verseiről. Igen distinguált előkelő közönség hallgatta.

Természetesen nemesak protestánsok, de az egész fűrdő eliteje. Az adakozás ép annyit tett ki, mint a hány éves maga az ősz püspök, t. i. 76 frtot. De a dolog jelentősége nem ez, hanem a lelki szükség, mely itt kielégítésre talált, a keresztyén társadalom kézfogása, az a szép egyesség, melylyel a püspök úr gyönyörű imádságát s beszédét hallgatták. Az adakozást Dr. Heinrich Gusztáv kezdte 10 frtta; elől természetesen maga a püspök úr járt a jó példával. A jó bélaiai meghatottan köszönték meg a püspök úr szívességét s kísérték őt lakására. Meg is ígérte nekik a püspök úr, hogy a templomszentelésen református részről ő maga lesz jelen. Barlangliget, 1892. július 31.

Debreczeni főiskola. Minthogy a debreczeni ev. ref. főgymnasium 1891—92. tanévről szóló értesítője kinyomatása nagyon elkésett, ez úton kívánom a közelebbiről érdekelteket némely legszükségesebb tudnivalókról értesíteni, u. m. párhuzamos osztályok az I., II., III. és IV. osztályokban lesznek, az V-ik, VI-ik, VII-ik és VIII-ik osztályokban nem lesznek, és így ez utóbbiakba 60. legfeljebb 65 tanulóval több fel nem vétetik. Nem protestáns vallású tanulók csak szept. hó 5-ikétől fogva felvehetők véglegesen az V—VIII-ik osztályokba. Ideiglenes lakásra sem régi, sem újonnan jött tanuló a főiskolai szobákba be nem költözhetik, míg kérvényén a bentlakásra felvevő végzést hátíratul meg nem kapja. A kik folyó évi aug. 15-ig kérvényeket be nem adják, a tandíjkedvezmény, tápintézeti hely és bentlakásért, ezeket, beleértve a 70 frtos tápintézeti helyet is, csak úgy nyerhetik meg, ha a kitűzött időről el nem késett folyamodók minden helyet el nem foglaltak. Az iskolai tartozások befizetésére, a tápintézeti díjakra nézve épen nem, a tandíjra nézve is csak nagyon fontos okból és nagyon rövid időre, határozott napig adatik haladék. Az igazgatóság.

A szatmári protestáns irodalmi kör lapunk élén álló felhívását melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Jövőre közölni fogjuk a kör alapszabályait is, melyeknek e számunkban nem tudunk helyet szorítani. Az alakuló gyűlés f. hó 8-án fog Szatmárt tartatni. A kör organuma valószínűleg a Biki Károly barátunk által oly nagy gonddal és ügyességgel szerkesztett „Reformátusok Lapja“ leend. — Lesz alkalmunk foglalkozni szatmári derék testvéreink e nemes célú mozgalmával s előre is meleg örömmel üdvözljük őket s Isten áldását kívánjuk vállalatukra.

A máramaros-szigeti ev. ref. egyházközség presbyteriumától. Három évtizede mult, juniushó 12-én, hogy templomunk alapkövét letette az e helyen lakó hitrokonok vallásos buzgalma. E templom, helyét akarta pótolni ama másiknak, melyben a reformáció kezdete óta, 1859 augusztus 10-ig imádták az Urat a hívők serege, de a mely, a fentnevezett napon a dühöngő tűzvész áldozatává lón. — Tekintve egyházközségünk nagyfontosságú vallási és nemzetiségi missióját, egy nagyszabású mű alkotását vette tervbe az akkori előjáróság, külsőleg is imponálni óhajtván, az idegen nemzetiségek és vallásfelekezetek között, s régi fényét és tekintélyét ezzel is biztosítani iparkodván. A megkezdett munka sikerét nagyban előmozdítá a haza összes lakosságának anyagi támogatása, de mielőtt ez befejezést nyerhetett volna, újból eljött a veszedelem, s ismét megemésztették a lángok. E nehéz csapások súlya alatt megtört a hívek ereje, s hosszú időközön keresztül keseregve nézte a romokat, melyekbe új életet lehelni, nehezek voltak az idők. Csak pár évvel ezelőtt vette kezdetét egy erősebb mozgalom, a munka befejezésére. Új erők állottak az evezőkhöz, s híve-

ink buzgalma, újból támogattatva a hitrokonok és magyar testvérek áldozatkészsége által, hozzáfogott a további alkotáshoz, s „nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a te nevednek érette a dicsőség“ (Solt. CXV.), hogy néhány hét múlva díszesen befejezve fog állani sok viszontagságot kiállott templomunk. „Mivel fizessünk az Urnak jótételeiért?“ Solt. CXVI. 12. „Atyánk! hálákat adunk, hogy minket meghallgattál“ Ján. XI. 41., mert tudjuk, hogy „a ki hálákat ad, az dicsőít téged“ Solt. L. 23. Hálaünnepet akarunk rendezni azon a napon, melyen e szent hajlékot magasztos rendeltetésének átadjuk. E reánk nézve nagy nevezetességű napon, — melyet egyházunk előjárósága f. évi szeptember 11-ikére tűzött, itt szeretnők látni körünkben azon egyházközségek, testületek, egyesületek képviselőit, s azon buzgó hitrokonokat, kik bennünket nagy munkánk létrehozásában segítettek, támogattak. E célból keressük meg jelen sorainkkal Czimet, felkérvén arra, hogy templomszentelési ünnepélyünkön részt venni s ez által örömmüket fokozni szíveskedjék. Magyar testvérek, kedves hitrokonaink! Ti voltatok azok, kik bennünket, a haza végső meggyében, protestáns Sionunk e szegeletbástyáján lakó véreiteket s hitrokonaitokat megsegítettetek abban, hogy az Ur dicsőségére egy olyan hajlékot építhettünk, mely dísz, dicsősége egyházunknak, s melynek értékét nagyban emeli azon körülmény, hogy jelentékeny részét a krisztusi szeretet sugalta áldozatkészség hordta össze és alkotta meg. Jöjjetek el azért gyülekezetünk e nagyjelentőségű ünnepélyére, jöjjetek el s megjelenéstelekkel tegyétek nagyobb hatásúvá az idegen népek és felekezetek közé ékelt maroknyi magyarság örömét, jöjjetek el, színről-színre meglátni, hogy mit alkottunk mi a ti filleitekből, jöjjetek el s szerezzetek tudomást azon fontos nemzeti missióról, melyet mi itt teljesítünk, s a mely jogot adott nekünk arra, hogy hozzátok segítségért bekopogtatni merészeltünk. Várunk titeket s szívesen látunk falaink között, s hogy elszállásolástokról gondoskodhassunk, kérünk benneteket, miszerint augusztushó 25-ig tudassátok egyházunk lelkipásztorával, hogy számíthatunk-e, s hány taggal, becses látogatástokra?! Az óhajtott viszonttalálkozásig, testvéri szeretettel vagyunk, Máramaros-Szigeten 1892. júl. hóban testvéreitek az Urban, a máramaros-szigeti ev. ref. egyházközség presbyteriuma s ennek nevében: Szikszay Zoltán, ev. ref. lelkész. Szöllősy Antal, főgondnok. — A templomfelavatás programja. Szeptember 10-én: érkezés Szigetre s elszállásolás, — s estve 8 órakor a kaszinó vendéglői helyiségben ismerkedés. Szeptember 11-én délelőtt 9 órakor felavatás a következő sorrenddel: 1. Gyülekezeti ének. 2. Imádság: tartja főtiszt. Kiss Áron püspök úr. 3. A polgári dalkör éneke. 4. Egyházi beszéd: tartja nagy. Tabajdy Lajos szatmári lelkész úr. 5. Urvasorai agenda: tartja nagy. Zsigmond Sándor hajdú-szoboszlói lelkész úr. 6. Esketés: végzi tiszt. Szikszay Zoltán m.-szigeti lelkész úr. 7. Keresztelés: végzi t. Szigeti Zoltán huszti lelkész úr. 8. Befejező ima és áldás: tartja Csernák István tamás-váraljai lelkész úr, a máramaros-ugocsi ev. ref. egyházmegye esperese. Déli 1 órakor közebed a Vigadó dísztermében. Estve táncszívalom ugyancsak a „Vigadó“ dísztermében s a templomépítkezés költségeinek fedezésére kibocsátott jótékonycélú sorsjegyek sorshúzása. Szeptember 12-én vidéki vendégeink óhajára délelőtt a szlatinai, művelés alatt levő, délután a rónaszéki, víz alá borított Apaffy sóakna megtekintése. — Midőn a fentebbi tudósítást a legigazabb örömmel közöljük s a máramaros-szigeti hitbuzgó és munkás szeretet-

ben gazdag egyházközségre s ennek tevékeny előjáróira Istennek minden áldását kívánjuk: ajánljuk egyszersmind minden meghívott egyházi hatóságunknak, egyeseinknek, hogy ev. ref. egyházegyetemünk jól felfogott érdekéből, lehetőleg minél nagyobb számmal zárandokoljanak el ezen ünnepélyes alkalomra.

A magyar protestáns egyház története Amerikában. Az Észak-Amerikában, Ohio állam fővárosában, Cleveland (Klívland)-ben megjelenő Reformirte Kirchenzeitung „Geschichte der protestantischen Kirche in Ungarn“ cz. a. egy hosszabb egyháztörténeti cikket kezdett meg mult hó 5-én megjelent 27. számában. Eddig már három szám hozott a munkálatból hosszabb részüket, melyek még mind a tulajdonképeni tárgyat megelőző kérdésekkel foglalkoznak, csak a 29-ik számban kezdődő 6-ik kezdi el „A reformáció terjesztői a mohácsi csata után“ czímmel a szoros értelemben vett tárgy fejtegetését. A szerző nevét nem közli a lap, de a mennyiben lapunk szerkesztője ez ügyben levelezést folytatott Jurányi Gusztáv clevelandi magyar ev. ref. lelkészszel, bizton állíthatjuk, hogy ezen lelkes honfitársunk vállalkozott e munka megírására s egyházunk történetének az amerikai német hittestvérekkel való megismertetésére. Meleg rokonszenvvel üdvözöljük őt a messze távolban szép munkájáért.

Pórus járt nazarénus. A bihari egyházmegyében levő Pósalaka községben naponként szaporodnak a nazarénusok. A hívőket időközönként egy oda rándult prófétájuk be szokta meríteni. Mult hó 31-én is számos hívőt merített be a Sebes-Körözs folyóba, de ezek közül egy éltes asszonyt, özv. Tárnok Jánosnét oly sokáig találta a víz alatt tartani, — hogy bűnei annál inkább elmosódjanak, — hogy e nevezett hívő csakugyan idvezült, a mennyiben a bemerítés következtében meghalt s szekéren kellett elvinni. A hivatalos bonczolat f. hó 1-őjén volt, mely a vízbefojtást konstatálta. A nazarénus próféta persze megugrott. Intő példa ez arra, hogy jó lenne a nazarénus atyafiak működését rendőrileg is ellenőrizni.

Protestáns Almanach 1892. A magyar honi protestáns egyház élő jeleseinek írásban és képekben megörökítésére szerkeszti és kiadja Tóth Vilmos. Budapest. Nyom. Neuwald Illés könyvnyomdájában Gránátos-utca 8. sz. Csak nem rég jeleztük e szépirodalmi vállalat első füzetének megjelenését, s már megérkezett abból hozzánk a második füzet is, mely Ujfalussy Sándor, Szász Gerő Dr. Szontágh Miklós, Dr. Teutsch György, Bernáth Elemér, Ádám Kálmán, Poszvek Sándor, Török József, Beöthy Zsigmond, Vályi Lajos, Bánó József ismert nevű protestáns férfaink szépen írott életrajzait, továbbá gr. Tisza Lajos, Szász Károly, Szentmártoni Radó Kálmán, Karsai Sándor, Beöthy Zsigmond, Vályi Lajos, Bánó József és Sztehló János szép kidolgozású arcképeit hozza. Ismételten ajánljuk e vállalatot, bármely könyvtárnak, vagy akár szalonszobának e méltó díszét, olvasóink szíves figyelmébe.

Hanke Leó, ki hazai protestantizmusunk történetében 1860-ban szerepet játszó személy volt, meghalt Debreczenben mult hó 29-én. E római katolikus férfiú volt az, ki 1860. jan. 11-én a debreczeni kistemplomban tartott pátens gyűlés alkalmával megjelent a templomban, s kinyilatkoztatta, hogy ő felsége a császár és király nevében a gyűlést feloszlatta. Erre

felállott Balogh Péter superintendens, kibe gróf Degenfeld Imre és Tisza Kálmán öntöttek lelket, s azt válaszolta, hogy ő felsége az Isten nevében a gyűlést meg fogja tartani, — az orgonán pedig megzendült a hatalmas ének: „Tebenned bízunk eleitől fogva“. A gyűlést megtartották a nélkül, hogy Hanke az erőszak fegyvereibe nyult volna. E történeti szereplése indokolja azt, hogy haláláról lapunk megemlékezik s áldást is kíván nyugvó poraira.

Értesítés. A szatmárnémeti ev. ref. főgimnáziumban az 1892—93-ik évi javító és pótoló vizsgálatok f. évi augusztus 31-én, szeptember 1-én és 2-án, a magánvizsgálatok szeptemb. 1-én és 2-án fognak megtartatni. A beíratások szept. 3., 5. és 6. napjain eszközöltetnek. Az isk. év ünnepélyes megnyitása szept. 11-én lesz a szatmári ev. ref. templomban. A beíratásokat illetőleg különösen felhívjuk az érdekelt t. szülők és gyámok figyelmét azon körülményre, hogy — mivel az I-ső osztályba 60 tanulónál többnek felvételét a Nagyméltóságú valóság- és közokt. Miniszter úr nem engedte meg — szept. 3-án és 5-én csakis a helybeli és vidéki ev. ref. vallású tanulók vétetnek fel ezen osztályba, míg a más felekezetekhez tartozók felvételét 6-án fogjuk eszközölni. Épen ezért jóelőre kérjük az érdekeltet, hogy szigorúan tartsák hozzá magukat ezen figyelmeztetéshez, nehogy az esetleges késedelmezés miatt gyermekeik felvétele meg ne történhessék. Az I-ső osztályba csakis olyan tanulók vétetnek fel, kik a 4-ik elemi osztályt sikeresen végezték s 9-ik életévüket már betöltötték; 9 évesnél kisebb tanuló egyáltalán fel nem vehető. Mindazon tanulók, kik ezen intézetbe először íratkoznak be, születési és újraváltási bizonyítványt tartoznak felmutatni a jelentkezés alkalmával; a ki ezek nélkül jelentkezik, nem vétetik fel. Fizetendő díjak: beírási díjban minden, ezen intézetbe először belépő tanuló 2 frtot fizet. Azon tanulók, kik az intézetből kiléptek s most újból be akarnak lépni, hasonlóképen fizetik ezen 2 frtot. Tandíj: protestáns vallásúaknak 20, más felekezetűeknek 24 frt, melynek első fele a beíratás alkalmával fizetendő a gimn. pénztárba. Ugyanekkor s ugyanoda fizet minden tanuló 1 frt tanszer- és értesítő-díjat. A 2-ik félévben a tandíj másik felén kívül minden tanuló fizet 1 frt bizonyítványdíjat. A beírási-, tanszer- és bizonyítványdíj fizetése alul egy tanuló sem nyerhet felmentést. A róm. kath. és gör.-kath. vallású tanulók 2 frt 50 kr, az izráeliták 3 frt vallásdíjat fizetnek félévenként; a kik gyorsírást tanulnak, félévenként 2 frtot, a kik pedig a franczianyelvi tanfolyamra íratkoznak be, minden hónap 1-ső napján 1—1 frtot fizetnek. A róm. kath., gör.-kath. és izr. tanulók vallásdíjai, valamint a gyorsírásért és franczianyelvért járó díjak is a gimn. igazgatónál fizetendők. A 2-ik félévi fizetések 1893. január 1-től február 1-ig teljesítendők. A kik tandíjmentességért vagy tápintézetű segélyért akarnak folyamodni, azok rendszeren felszerelt folyamodványukat legkésőbb szept. 8-ig adják be az igazgatósághoz, annál is inkább, mivel a később érkező folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni. A magántanulók vizsgálati díja 40 frt; ezenkívül minden magántanuló fizeti az évi rendes tandíjt és 1 frt bizonyítványdíjt, mely összegek a vizsgálat megkezdése előtt fizetendők le az igazgatóságnál. Szatmár, 1892. évi júliushó 26. Borsos Benő, igazgató.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **CSIKY LAJOS.**